

## 12. Verleden, heden en toekomst

- SP1: Oké. De naam van jouw opvolger is al een paar keer gevallen, Nicole Bakker. 1 september 2017 toen droeg je het directeurschap aan haar over maar je blijft betrokken bij de vereniging als hoofd belangenbehartiging. Waar komt die functie vandaan en wat houdt het in?
- SP2: Nou eerlijk gezegd, het beestje moest een naam hebben hoor. Dus daar hadden we helemaal niet over nagedacht. Het was zo dat voordat die beslissing genomen werd was ik directeur en Nicole adjunct-directeur maar in de praktijk waren we gewoon gelijkwaardige directie waarbij ik de belangenbehartiging deed en veel van de externe contacten en zij vooral de interne organisatie, financiën, personeel en dergelijke. Zij zou alle taken krijgen en dat hoort dan ook gewoon bij de functie. En ik zou wel doorgaan op dat punt van belangenbehartiging. Ik was toen volop ook actief in die FIM, in die Federatie Instandhouding Monumenten. Dus ik hield me bezig met belangenbehartiging. Om toch even aan te geven wat dan je status is heb ik gezegd: "Nou, noem me maar hoofd belangenbehartiging.". Het was een nieuwe functie. Natuurlijk meteen gezegd van: "Dat is ook eenmalig dus na jou komt er niet een nieuw hoofd belangenbehartiging.". Want in zo'n kleine organisatie moet er maar één leidinggevende zijn. Dus ik ben ook veel meer een coördinator hoor dan dat ik hoofd ben in de zin dat ik leidinggeef. Maar dat was de naam die we eraan verbonden hebben.
- SP1: Nou, dan gaan we afronden. Als je terugkijkt op de afgelopen 35 jaar van de vereniging De Hollandsche Molen en alles wat wij besproken hebben dan ontstaat het beeld dat De Hollandsche Molen is meegegaan in haar tijd en haar positie als de belangenbehartiger relevant heeft gehouden, zelfs heeft versterkt. De organisatie, de verhoudingen, de ambacht, het geld, het imago, het machtige maalwerktuig zelf. Om het in een cliché uit te drukken: het gaat de molen voor de wind.
- SP2: Ik denk het wel. Ik denk als je het vergelijkt met inderdaad 1985 of nog daarvoor dat de positie van de molen zowel fysiek als... Als je kijkt het aantal molens is toegenomen eigenlijk. Ze staan er veel beter bij dan toen. Er is duidelijk meer zorg. Dus het object zelf maar ook de hele structuur eromheen is echt op een hoger plan gekomen. Dat is echt niet alleen mijn verdienste hoor, echt niet. Dat heb ik gewoon samen met anderen gedaan. We zullen ongetwijfeld ook dingen niet goed gedaan hebben, dat denk ik ook, maar we hebben ons een hele stevige positie weten te verwerven. En ik denk dat die positie ook niet zo gauw meer zal verdwijnen. Maar het is wel van belang om niet bij de... Hoe zeg je dat nou? Bij de pakken neer gaan zitten, dat is een negatieve uitdrukking. Maar het is wel van belang dat je blijft innoveren.
- SP1: Niet op je lauweren rusten.
- SP2: Precies, niet op je lauweren rusten. Sorry, ja. Het is belangrijk. En dat is niet alleen belangrijk voor de organisatie, het is ook belangrijk voor de mensen want het is alleen maar leuk om te innoveren vind ik. Maar het is ook gewoon van belang voor het behoud zelf. Want de maatschappij verandert ondertussen en daar ben ik weleens een beetje beducht voor dat we onvoldoende dat volgen en dat we daarin wel ook stappen moeten zetten om innovatief te blijven. Want als je zo'n gesprek zou doen over 20 jaar met mijn opvolger of met opvolgers daarna dan zal je zien dat de situatie rond molens heel anders alweer is of veranderd is. Basisdingen blijven, een molen blijft een molen en blijft een werktuig. Maar de maatschappij verandert en ik denk dat de grootste uitdagingen zijn niet zozeer meer gelegen in het object maar vooral ook in de maatschappij en in het draagvlak en hoe die maatschappij eruitziet. Ik vertelde eerder van elk kind weet wat een molen is.

Ik vraag me af of een kind van een vluchteling dat wel weet. En dat zijn toch ook... Mensen met die achtergrond komen in onze maatschappij of je het nu leuk vindt of niet. En die moeten dus ook een plek zien te vinden. Dus inclusiviteit, diversiteit bijvoorbeeld is iets wat steeds belangrijker wordt. Maar ook je ziet nu toch dat veel mensen wat los aan het komen zijn van hun achtergrond. Veel molens staan in een kleine gemeenschap en daar hebben ze een heel mooi draagvlak maar hoe je een molen kan behouden in een grotere gemeenschap, in stedelijk gebied dat... Ik denk wel soms dat dat een grote uitdaging kan gaan worden. Ik zie daar heel veel mogelijkheden voor maar je moet je wel dan bewust zijn van dat probleem en van dat je die kant op moet.

SPI: Ja.

SP2: Maar dat is allemaal voor mijn opvolgers denk ik nu vaak.

SPI: Ja. Staat dit allemaal in Molentoeekomst, het visiedocument?

SP2: Molentoeekomst staat wel in die traditie. Molentoeekomst is in 2015 gepresenteerd maar is eigenlijk begonnen in 2013. Dus dat is ook al acht jaar geleden. Ja, we zijn eigenlijk, denk ik, bijna en daar zijn we over aan het nadenken zelfs, over een vervolg en over een nieuwe Molentoeekomst. Want in die periode is er al heel veel veranderd. En waar we nu in zitten, wat voor consequenties heeft corona voor onze maatschappij maar ook voor het behoud van erfgoed? Ik denk dat die consequenties weleens veel groter kunnen zijn dan we nu denken.

SPI: Slotvraag: je bent ruim 35 jaar vooruitgegaan. Als je nou toch eens over je schouders terugkijkt, hoe zou je dat dan willen omschrijven zelf? En wat zou die linkse rakker van toen daarvan gevonden hebben?

SP2: Nou, die linkse rakker had waarschijnlijk met de mond open gestaan van: is hij die kant opgegaan? Maar misschien was het wel zo dat ik op het moment dat ik hier kwam werken al wat van die linkse veren aan het kwijtraken was omdat ik ook wel inzag dat er ook hele negatieve kanten aan zaten. Ja, ik denk weleens er zijn een heleboel dingen mij gewoon overkomen. Ik heb geen carrièreplanning gehad. Ik heb niet gedacht, wat nu veel meer het geval was... Dat komt wel heel erg voort uit die periode van de jaren '80 dat er gewoon geen zicht was op werk. Ik zie dat ook heel veel van mijn studiegenoten die een volstrekt andere weg zijn opgegaan. Bijna allemaal goed terechtgekomen zijn hoor, we zijn geen lost generation. Maar wij zijn allemaal wel gaan studeren en de stap naar het werk gemaakt, al dan niet want er zijn ook mensen heel lang werkloos gebleven, in een hele onzekere situatie waarbij dus een carrièrepad er niet was. Uiteindelijk ben ik ergens terechtgekomen waar, denk ik, mijn talenten tot volle ontplooiing zijn gekomen. Maar ik was me daar helemaal niet zo van bewust.

SPI: Nee.

SP2: En ik wil niet zeggen daarmee dat ik maar wat aangerotzoid heb hoor hier, dat is natuurlijk niet het geval. Je hebt natuurlijk wel gewoon heel goed geluisterd en gekeken en gestudeerd. Ik zeg ook altijd tegen mensen: "Houd je vakliteratuur goed bij dat je goed weet wat de ontwikkelingen zijn." Maar het was niet gepland om dat zo te doen. En dat je daarmee dan ook juist de molen, wat toen ik 16, 17 was ook maar een oubollig ding vond, dat je die in de vaart der volkeren hebt opgestoten dat had ik nooit gedacht.

SPI: Dank voor het gesprek, Leo.

SP2: Bedankt. Ik vond het erg leuk.